

Wojciech Grabowski

AUTOREFERAT

na temat osiągnięć naukowo-badawczych

Spis treści

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne.....	2
2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu	3
3. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce	4
3.1. Tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego	4
3.2. Autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa	5
3.3. Omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania	7
4. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną.....	22
5. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę	25
5.1. Osiągnięcia dydaktyczne.....	25
5.2. Osiągnięcia organizacyjne	26
5.3. Osiągnięcia popularyzujące naukę lub sztukę	28
6. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych.....	29
6.1. Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i osiągnięcia w tym zakresie	29

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne

W 2006 r. ukończyłem pięcioletnie studia magisterskie na kierunku politologia w Instytucie Politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego (specjalność: samorządowo-ustrojowa). Pracę magisterską zatytułowaną *Warsztat i instrumenty współczesnego terroryzmu międzynarodowego* napisałem pod kierunkiem naukowym dr Piotra Niwińskiego. Na jej podstawie uzyskałem tytuł zawodowy magistra politologii (ocena bardzo dobra na dyplomie) w dniu 3 marca 2006 r. Zainteresowania badawcze, które rozwijałem na seminarium magisterskim koncentrowały się przede wszystkim na problematyce współczesnego terroryzmu międzynarodowego, metodach i technikach walki politycznej, obszarach działania organizacji terrorystycznych (terroryzm morski, lotniczy, cyberterroryzm) oraz roli mediów i propagandy w rozwoju terroryzmu. Wiedzę zdobytą podczas seminarium magisterskiego wykorzystałem w pracy nad dysertacją doktorską, w której zająłem się problematyką fundamentalizmu muzułmańskiego oraz jego przejawami w działaniach podmiotów państwowych (Arabii Saudyjskiej, Iranu) i niepaństwowych (organizacji religijnych i grup zbrojnych).

Ponadto, w 2006 r. ukończyłem studia licencjackie na kierunku socjologia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (specjalizacja: socjologia ogólna). Tytuł zawodowy licencjata uzyskałem 8 listopada 2006 r. Pracę licencjacką zatytułowaną *Scena i kulisy polskiej polityki. Autoprezentacja w sferze polityki przez pryzmat koncepcji Goffmana* napisałem pod kierunkiem dr Radosława Sojaka. Skoncentrowałem się w niej na zakulisowych wymiarach życia społecznego, poddając ocenie ich zgodność z przepisami prawa, zasadami etyki i moralności. Analizie poddałem także komunikację werbalną i niewerbalną świadków stających przed komisjami śledczymi. W jej wyniku doszedłem do wniosku, że autoprezentacja stanowi główne narzędzie manipulacji opinią społeczną, a kreowany wizerunek często odbiega od tego, który jest prezentowany za kulisami.

Studia w zakresie nauk o polityce i administracji oraz nauk socjologicznych poszerzyły moje horyzonty badawcze oraz zachęciły mnie do dalszych badań nad problematyką fundamentalizmu muzułmańskiego.

W latach 2011-2012 uczęszczałem na dwusemestralne podyplomowe studia na kierunku *Menadżer badań naukowych i prac rozwojowych* organizowanych przez Wyższą Szkołę

Ekonomii i Innowacji z Lublina. Studia podyplomowe przygotowały mnie do pracy zespołowej i zarządzania projektami.

W latach 2007-2011 uczęszczałem na seminarium doktorskie prowadzone w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego przez prof. dr hab. Marka Malinowskiego. Jesienią 2011 r. ukończyłem prace nad dysertacją doktorską zatytułowaną *Fundamentalizm muzułmański na Bliskim Wschodzie na przełomie XX i XXI wieku. Płaszczyzna polityczna, społeczna i zbrojna*. Punktem wyjścia do analizy fundamentalizmu muzułmańskiego była koncepcja poziomów analizy sformułowana przez Kennetha Waltza i Davida Singera. Dzięki ujęciu fundamentalizmu muzułmańskiego na płaszczyznach jednostki, państwa i systemu udało mi się określić jego wpływ na stosunki międzynarodowe, w tym na bezpieczeństwo międzynarodowe. Ważną częścią rozprawy były źródła pierwotne - manifesty i traktaty protoplastów fundamentalizmu muzułmańskiego, konstytucje państw Bliskiego Wschodu oraz opinie studentów zebrane na podstawie przygotowanego przeze mnie kwestionariusza ankiety. W latach 2010-2011 otrzymywałem stypendium doktorskie Uniwersytetu Gdańskiego. 11 stycznia 2012 r. na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mojego autorstwa, w jej wyniku uzyskałem stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Recenzentami dysertacji byli prof. dr hab. Stanisław Parzymies (Uniwersytet Warszawski) oraz dr hab. Jerzy Świeca, prof. Akademii Jana Długosza w Częstochowie. Właściwa uchwała Rady Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego została podjęta 25 stycznia 2012 r.

W 2014 r. odbyłem także kurs języka arabskiego w Centrum Języków Obcych *Astar* w Gdańsku, który zapoczątkował moją naukę tego języka.

2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu

Pracę zawodową w Instytucie Politologii na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego rozpocząłem 1 października 2007 r., początkowo na stanowisku asystenta, a od 1 października 2012 r. do dnia dzisiejszego jestem zatrudniony na stanowisku adiunkta. W ramach powierzanych mi obowiązków pełniłem zadania o charakterze naukowym i dydaktycznym, a także administracyjnym. W 2012 r. prowadziłem zajęcia na podyplomowych

studiach pedagogicznych na Uniwersytecie Gdańskim, przygotowujących nauczycieli historii do nauczania przedmiotu wiedza o społeczeństwie.

W roku szkolnym 2014/2015 prowadziłem lekcje z przedmiotu wiedza o społeczeństwie w Zespole Szkół Ekonomicznych im. Janusza Stanisława Pasierba w Tczewie (umowa na zastępstwo).

3. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Zgodnie z art. 219. ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o warunkach nadania stopnia doktora habilitowanego jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazuję przedsięwzięcie zatytułowane *Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu*. Częściami składowymi osiągnięcia są: (1) monografia pt. *Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu*, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego w 2020 r. oraz (2) 19 publikacji, poświęconych współpracy państw Bliskiego Wschodu, zarówno bilateralnej (zwłaszcza państw arabskich z Iranem oraz z USA), jak i multilateralnej (zwłaszcza Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki), na które składają się:

- 1 monografia w języku polskim;
- 2 redakcje naukowe recenzowanych prac zbiorowych w języku angielskim;
- 9 rozdziałów w recenzowanych pracach zbiorowych (w tym 4 w języku angielskim);
- 8 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 6 w języku angielskim).

3.1. Tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego

Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu

3.2. Autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Na dorobek naukowy w ramach przedstawionego przedsięwzięcia naukowego składa się 19 publikacji, w tym:

Monografia w języku polskim

1. W. Grabowski, *Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2020, ss. 234.

Redakcje prac zbiorowych w języku angielskim

2. R. Ożarowski, W. Grabowski, *Political Dilemmas of the Arab and Muslim World*, Wydawnictwo Reambler, Warszawa 2017, ss. 225.
3. R. Ożarowski, W. Grabowski, *Arab and Muslim World in International Relations*, Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2016, ss. 200.

Rozdziały w pracach zbiorowych

4. W. Grabowski, *The Cooperation Council for the Arab States of the Gulf: A study of Arab regionalism and integration*, w: *Application of international relations theories in Asia and Africa*, M. Grabowski, T. Pugacewicz (red.), Peter Lang Verlag, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien 2019, ss. 205-218.
5. W. Grabowski, *Military cooperation in the Gulf Cooperation Council*, w: *Security and insecurity in the Middle East*, I. El-Anis, N. Underhill, S. Joharchi (red.), Cambridge Scholars Publishing, Cambridge 2018, ss. 77-92.
6. W. Grabowski, *United States policy towards the Gulf Cooperation Council states*, w: *Political dilemmas of the Arab and Muslim world*, R. Ożarowski, W. Grabowski (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2017, ss. 127-142.
7. W. Grabowski, *Liberalne ujęcie współpracy i integracji w Zatoce Perskiej*, w: *Liberalizm i neoliberalizm w stosunkach międzynarodowych*, E. Halizak, R. Ożarowski, A. Wróbel (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2016, ss. 229-243.

8. W. Grabowski, *The role of the Gulf Cooperation Council (GCC) in the (de)stabilization of Yemen*, w: *Arab and Muslim world in international relations*, W. Grabowski, R. Ożarowski (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2016, ss. 127-142.
9. W. Grabowski, *Tożsamość Zatoki Perskiej*, w: *Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, E. Stadtmüller, Ł. Fijałkowski (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2015, ss. 427-442.
10. W. Grabowski, *Zatoka Perska - regionalizm in statu nascendi*, w: *Wokół regionalizmu. Formy i odmiany kwestii regionalnej*, J. Poniedziałek (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2015, ss. 59-72.
11. W. Grabowski, *Regionalizm w teorii realizmu. Casus Zatoki Perskiej*, w: *Teoria realizmu w nauce o stosunkach międzynarodowych. Założenia i zastosowania badawcze*, E. Halizak, J. Czapotowicz (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2014, ss. 265-279.

Artykuły w czasopismach naukowych

12. W. Grabowski, *Political regime type and regional cooperation – a case study of Arab states*, „Przegląd Strategiczny” 2020, Nr 13, ss. 199-213, DOI : 10.14746/ps.2020.1.12.
13. W. Grabowski, *Application of the regional security complex theory for security analysis in the Persian Gulf*, „Atheneum. Studia Politologiczne” 2020, Nr. 4 (68), ss. 18-25, DOI: 10.15804/athena.2020.68.02.
14. W. Grabowski, A. Łukaszewicz, *Crisis management in the era of global network. The case of Qatari responsive policy on the anti-terror quartet sanctions*, „European Journal of Transformations Studies” 2020 (artykuł przyjęty do druku, data publikacji grudzień 2020).
15. W. Grabowski, A. Łukaszewicz, *Modus operandi of Qatar resistance policy against ‘Anti-Terror Quartet’: Why sanctions have failed?*, „Politeja” 2020, Nr. 1(64), ss. 313-336, <https://doi.org/10.12797/Politeja.17.2020.64.16>.
16. W. Grabowski, *Sectarianism as a factor shaping Persian Gulf security*, „International Studies” 2017, Vol. 52, No. 1-4, ss. 1-11, <https://doi.org/10.1177/0020881717715550>.
17. W. Grabowski, *The Muslim Brotherhood and the crisis in the GCC: roots, issues and implications*, „Stosunki Międzynarodowe – International Relations” 2016, Nr 1 (52), ss. 355-365, DOI: <https://doi.org/10.7366/020909612201618>.

18. W. Grabowski, *Geopolityczna analiza potęgi w subregionie Zatoki Perskiej*, „Przegląd Strategiczny” 2014, Nr 7, ss. 237-248, DOI 10.14746/ps.2014.1.18.
19. W. Grabowski, *Relacje arabsko-irańskie w subregionie Zatoki Perskiej*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2014, Nr 3, ss. 165-182.

3.3. Omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Głównym tematem, wokół którego koncentrowały się publikacje składające się na osiągnięcie naukowe były mechanizmy i formy współpracy regionalnej między arabskimi państwami autorytarnymi na Bliskim Wschodzie. Szczególnie dużo uwagi poświęciłem analizie organizacji regionalnej – Radzie Współpracy Arabskich Państw Zatoki, w skład której wchodzi: Arabia Saudyjska, Bahrajn, Katar, Kuwejt, Oman, Zjednoczone Emiraty Arabskie. Powstanie i rozwój tej organizacji, jak również jej osiągnięcia i niepowodzenia na polu integracji stanowiły kluczowy temat moich badań. W ramach analizy organizacji skupiłem się na ukazaniu bilansu jej funkcjonowania, korzyści i ryzyka płynących z członkostwa państw w jej strukturach oraz wpływu organizacji na rozwój relacji między państwami członkowskimi oraz państw członkowskich na politykę organizację. Badania nad Radą Współpracy Arabskich Państw Zatoki stały się dla mnie punktem wyjścia do analizy uwarunkowań w funkcjonowaniu oraz znaczeniu pozostałych dwóch organizacji regionalnych na Bliskim Wschodzie – Ligii Państw Arabskich oraz Arabskiej Unii Maghrebu. W ostatnich latach szczególną uwagę poświęciłem powiązaniom pomiędzy reżimem politycznym i procesami współpracy regionalnej, która stanowi studium przypadku moich dotychczasowych ustaleń naukowych.

Spośród przywołanych instytucji regionalnych największe sukcesy na polu integracji na Bliskim Wschodzie osiągnęła Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki. Organizacja ta stanowiła główny przedmiot moich badań, które prezentuję w publikacjach po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Na początku drugiej dekady XXI w. Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki, jak również jej państwa członkowskie, odegrały ważną rolę w trakcie Arabskiej Wiosny. Państwa Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki wspierały lub opierały się próbom transformacji porządku politycznego we własnym otoczeniu i poza nim, wyrastając na główną siłę podtrzymującą lub rewidującą polityczny *status quo* w regionie. Szczególnie widoczne było to podczas interwencji sił Tarczy Półwyspu

w Bahrajnie (2011) i Jemenie (2015-) oraz w przypadku ingerencji w wojny domowe w Libii (Katar i ZEA) i Syrii (Arabia Saudyjska i Katar).

Okres moich badań nad problematyką regionalizmu na Bliskim Wschodzie można podzielić na kilka etapów. W pierwszym z nich (2013-2016) skoncentrowałem się na analizie procesów regionalizmu w Zatoce Perskiej przez pryzmat teorii realizmu, liberalizmu i konstruktywizmu, pogłębiając studia nad uwarunkowaniami polityki zagranicznej państw członkowskich w ramach Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki. Zwróciłem też uwagę na stosunki państw członkowskich Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki z Iranem. Przedmiotem moich dociekań były także rodzaje potęgi (twardej, miękkiej, rozważnej), wykorzystywanej przez te państwa w polityce zagranicznej. W polskiej literaturze przedmiotu nie poświęca się zbyt wiele miejsca Radzie Współpracy Arabskich Państw Zatoki. Opublikowane przeze mnie artykuły i rozdziały naukowe na jej temat stanowią uzupełnienie tej luki poznawczej.

Podczas badań zwróciłem uwagę, że istotną wartość eksplanacyjną dla analizy procesów regionalizmu na Bliskim Wschodzie wykazuje realizm. Przedstawiciele tego nurtu zakładają, że stosunki międzynarodowe mają charakter konfliktowy a między państwami dominuje rywalizacja. Dlatego jednym z głównych celów państw jest zbudowanie jak największej potęgi oraz zapewnienie sobie bezpieczeństwa. Cele te stanowiły najważniejszy powód utworzenia w 1981 r. Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki. Powstanie organizacji było reakcją na zagrożenie ze strony rewolucyjnego Iranu dla ciągłości władzy państw arabskich Zatoki Perskiej. Państwa arabskie Zatoki Perskiej obawiały się, że podobne rewolucje jak ta w Iranie, mogą wznieść szyici w państwach sunnickich, a w najgorszym wypadku obalić rządzących autokratów. Ponieważ większość monarchii naftowych Zatoki Perskiej odzyskała niepodległość na przełomie lat 60 i 70-tych XX w. dlatego też poszukiwały one gwarancji dla własnego bezpieczeństwa. Jednym z jego źródeł miała być Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki. Jednak już podczas I wojny w Zatoce Perskiej (1990-1991) okazało się, że organizacja nie posiada wystarczającej potęgi aby zapewnić bezpieczeństwo jednemu ze swoich państw członkowskich – Kuwejtowi, który został zaatakowany przez Irak. Sytuacja ta udowodniła, że posiadająca aspiracje mocarstwowe Arabia Saudyjska, nie jest zdolna zapewnić bezpieczeństwa jednemu ze swoich sojuszników, którzy zaczęli go poszukiwać w relacjach ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki. Analizując wzajemne stosunki między państwami zwróciłem uwagę, że zacieśnienie relacji z amerykańskim sojusznikiem doprowadziło do rozluźnienia zależności mniejszych emiratów arabskich z Arabią Saudyjską. Kwestie bezpieczeństwa, które w okresie powstawania organizacji odegrały kluczową rolę,

w kolejnych latach i dekadach zaczęły być odmiennie postrzegane przez państwa członkowskie organizacji, co uwidoczniło się zwłaszcza w ich relacjach z Iranem oraz w stosunku do organizacji fundamentalistycznej Braci Muzułmanów. Gdy po rewolucji w Bahrajnie władze saudyjskie postanowiły wykorzystać udzieloną pomoc władzom w Manamie i zaproponowały unię saudyjsko-bahrajńską, spotkały się z odmową (*Regionalizm w teorii realizmu. Casus Zatoki Perskiej*). Wyniki moich badań wskazują na to, że pomimo relacji zależności Bahrajnu od Arabii Saudyjskiej suwerenność mniejszego emiratu pozostaje dla niego nadrzędnym interesem narodowym.

W toku moich dociekań wykorzystałem także założenia teorii liberalnych aby ocenić warunki hamujące procesy integracji w Zatoce Perskiej. Odwołując się do teorii kompleksowej współzależności, której autorami są Robert Keohane i Joseph Nye wskazałem, że istotną przeszkodą w rozwoju organizacji oraz regionalizmu w tej części świata jest brak komplementarności gospodarek arabskich. W państwach tych znaczącą część PKB generują dochody ze sprzedaży ropy naftowej i gazu ziemnego. Jednocześnie w państwach tych nie występuje specjalizacja handlu i produkcji, a więc wyodrębnienia się sektorów i działów instytucjonalnych gospodarek narodowych, które będą specjalizować się w wytwarzaniu określonych produktów, rezygnując jednocześnie z produkcji tych dóbr, w których specjalizują się inne państwa. Przekłada się to na niski stopień wymiany handlowej między państwami członkowskimi, a w konsekwencji uzależnienie od zagranicznych dostawców. Zrozumienie istoty tych zależności uznałem za bardzo istotne w sytuacji, w której to właśnie wysoki stopień współzależności między państwami, przekłada się na większą liczbę płaszczyzn współpracy między nimi.

Wartość eksplanacyjną w zrozumieniu procesów współpracy regionalnej wnosi także konstruktywizm, który podkreśla istotne znaczenie tożsamości dla rozwoju procesów integracji. Z jednej strony tożsamość łączy państwa o tej samej kulturze, religii czy tradycji. W wydanym w 2002 r. Raporcie Arabskiego Rozwoju Społecznego w ramach Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju można przeczytać, że *prawdopodobnie żadna inna grupa państw na świecie nie posiada takiego potencjału do współpracy, a nawet integracji, jak kraje arabskie*. Z drugiej strony tożsamość pozwala także wyłączyć z kręgu kulturowego państwa o innej tożsamości i zdefiniować ich jako obcych, a nawet wrogów. Taką „linią demarkacyjną” organizacja wytyczyła między państwami członkowskimi a Iranem. Obok odmiennej kultury i nurtu religii (sunnizm-szyizm) konstruktywiści wskazują również na obawy państw o utratę własnej tożsamości i suwerenności na rzecz kolektywu. W państwach

arabskich Zatoki Perskiej występuje pluralizm tożsamości ponieważ duży odsetek obywateli w tamtejszych społeczeństwach stanowią imigranci. Jest to trudna do ujednoczenia mozaika kulturowa, w której część z nich pragnie zachować kulturę i obyczaje własnych państw pochodzenia, a w konsekwencji nie będzie przejawiała zainteresowania integracją z miejscowymi zwyczajami oraz miejscową ludnością.

W moich badaniach podjąłem się także oceny polityki państw członkowskich Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki z wykorzystaniem koncepcji potęgi Josepha Nye, który wyróżnił potęgę twardą, miękką i rozważną. Odwołując się do jej założeń doszedłem do wniosku, że między państwami arabskimi Zatoki Perskiej istnieją dysproporcje w posiadanej potędze, a rywalizację między Arabią Saudyjską a Iranem potęguje obecność ich sojuszników, z jednej strony USA i Izraela, z drugiej zaś Syrii, Hamasu i Hezbollahu. Mimo dominacji potęgi twardej w polityce państw na Bliskim Wschodzie, można także wskazać przykłady realizacji skutecznej polityki w oparciu o potęgę miękką. Takim państwem jest Katar, który realizuje strategię politycznej opartą na zachęcaniu i przekonywaniu do swoich lub uniwersalnych wartości, kultury, umiejętności oraz prowadzi politykę, która jest pozbawiona przymusu i przemocy. Jej celem jest budowanie pozytywnego wizerunku poprzez wykorzystanie mediacji, mediów, kultury, inwestycji, wsparcia finansowego, działań humanitarnych i charytatywnych, dyplomacji, sportu oraz partnerstwa, głównie gospodarczego. Z kolei do zwiększenia arsenału potęgi twardej państw arabskich Zatoki Perskiej przyczyniają się USA, które w wyniku zawartych umów o dostawach broni, przeznaczają na zbrojenia ogromne środki finansowe. Z punktu widzenia skutecznej strategii politycznej oraz mając do dyspozycji słabszy arsenał wojskowy Iran preferuje prowadzenie wojen zastępczych i hybrydowych oraz dozbieranie organizacji rebelianckich i terrorystycznych niż wchodzenie w otwartą konfrontację z USA czy arabskimi państwami Zatoki Perskiej. Militaryzacja władzy i regionu sprzyja także autorytarnym metodom rządzenia tj. używaniu broni przeciwko własnym obywatelom, co widoczne było podczas wydarzeń Arabskiej Wiosny, kiedy w starciach między władzą a demonstrantami zginęły setki osób.

Badając mechanizmy i formy współpracy regionalnej podjąłem się ponadto oceny wpływu polityki Iranu na pozycję Radę Współpracy Arabskich Państw Zatoki oraz bezpieczeństwo jej państw członkowskich. W wyniku przeprowadzonej analizy postawiłem hipotezę, że Iran odgrywa rolę dezintegrującą w Zatoce Perskiej oraz przyczynia się do osłabienia arabskiej organizacji. Do takiego rozłamu w obozie arabskiej organizacji doszło już podczas wojny iracko-irańskiej (1980-1988), podczas której Oman nie opowiedział się po żadnej ze stron,

choć pozostałe państwa członkowskie udzieliły wsparcia Irakowi, który był postrzegany wówczas jako przeciwwaga dla państwa irańskiego. Różnice w podejściu do Iranu pojawiły się także podczas rewolucji w Bahrajnie (2011) i wojny domowej w Jemenie (2015-). Doprowadziły one do interwencji zbrojnych odpowiednio sił Tarczy Półwyspu, głównie oddziałów saudyjskich i emirackich oraz koalicji pod przewodnictwem Arabii Saudyjskiej, z której po kilku miesiącach wycofały się Katar i Oman. Stosunek państw Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki wobec Iranu jest zatem ambiwalentny i odmienny na płaszczyźnie bilateralnej i multilateralnej. Obóz antyirański reprezentują Arabia Saudyjska, Bahrajn i ZEA, tymczasem stosunek neutralny, a niekiedy przychylny, przejawiają Katar, Kuwejt i Oman. Dla tej ostatniej grupy państw taka polityka wobec Iranu jest formą równoważenia wpływów Arabii Saudyjskiej i unikania angażowania się w konflikty saudyjskiego królestwa. Te poprawne relacje Kataru z Iranem stały się zarzewiem kryzysu dyplomatycznego między władzami w Dosze a państwami obozu antyirańskiego w 2014 i 2017 r. Polityka Kataru, Kuwejtu i Omanu wobec Iranu odbiega od oczekiwań Arabii Saudyjskiej, powodując wyłom w obozie państw członkowskich organizacji i osłabiając ją jednocześnie, co potwierdza postawioną hipotezę.

Dla ukazania słabości Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki oraz wykorzystania organizacji dla celów Arabii Saudyjskiej przeprowadziłem analizę jej interwencji w Jemenie. Wojna domowa w tym kraju rozpętała się na fali wydarzeń Arabskiej Wiosny. Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki wystąpiła z inicjatywą odsunięcia od władzy prezydenta Jemenu Alego Abd Allaha Saleha (w zamian za azyl w Arabii Saudyjskiej), co doprowadziło do wyciszenia protestów społecznych. Jednak rywalizacja o władzę po odejściu prezydenta Saleha pomiędzy różnymi frakcjami i grupami interesów sparaliżowała proces transformacji systemowej. Iran udzielił wsparcia finansowego i wojskowego zajdyckiemu ruchowi Huti, który przejął kontrolę nad częścią Jemenu, okresowo prowadząc ostrzał rakietowy saudyjskich miast. Ze względu na hybrydowy i długotrwały charakter konfliktu, stał się on jedną z największych katastrof humanitarnych w historii tego regionu. W napisanym artykule (*The role of the Gulf Cooperation Council (GCC) in the (de)stabilization of Yemen,*) wskazałem, że wojna w Jemenie ukazała lata zaniedbań poczynionych przez Radę Współpracy Arabskich Państw Zatoki wobec tego państwa, w którym swoje bazy zbudowały Al-Ka'ida Półwyspu Arabskiego i tzw. Państwo Islamskie. Zaniedbania te wynikały z braku zainteresowania arabskich monarchii naftowych integracją z Jemenem. Państwa członkowskie organizacji wskazywały bowiem, że Jemen jest państwem ubogim, z wysoką stopą bezrobocia,

kruchymi granicami oraz namiastkami demokracji, które mogą stanowić zagrożenie dla autorytarnych monarchii. Jemen pozostawał także jedyną republiką w klubie bogatych monarchii. Pomimo finansowego wsparcia udzielonego przez państwa Rady (głównie ZEA) czy budowy autostrady między Omanem i Jemenem, prośby władz w Sanie o dołączenie do organizacji były ignorowane. Także członkostwo Jemenu w instytucjach Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki nie zapobiegło upadkowi tego państwa. W podsumowaniu analizy wykazałem, że prowadzona od 2015 r. interwencja zbrojna pod przywództwem Arabii Saudyjskiej, która dąży do stłumienia ruchu Huti po raz kolejny pokazała ograniczone zdolności operacyjne królestwa saudyjskiego oraz Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki.

W drugim etapie realizacji badań nad regionalizmem (2017-2020) skupiłem się na analizie uwarunkowań bezpieczeństwa w Zatoce Perskiej, powiązanego z nimi kryzysu dyplomatycznego w łonie Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki oraz korelacjach między typem reżimu politycznego a współpracą regionalną na Bliskim Wschodzie.

Próbując określić skuteczność działań, podejmowanych przez Radę Współpracy Arabskich Państw Zatoki w obszarze bezpieczeństwa militarnego, przeprowadziłem analizę współpracy między państwami członkowskimi na płaszczyźnie wojskowej. Podjąłem się weryfikacji hipotezy, zgodnie z którą bezpieczeństwo może odgrywać rolę integrującą (np. w sytuacji wspólnego zagrożenia lub dążenia do przetrwania reżimu autorytarnego) i dezintegrującą państwa Zatoki Perskiej (np. w sytuacji odmiennej percepcji zagrożenia czy polityki jednego z państw, która jest sprzeczna z interesami innego państwa). Gdyby potęga państwa zależała od środków wydawanych na zakup sprzętu wojskowego, wówczas arabskie monarchie Zatoki Perskiej należałyby do najsilniejszych na świecie. Stały wzrost wydatków państw Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki na zbrojenia w ostatnich latach można tłumaczyć podpisaniem umowy nuklearnej przez Iran (2015), kampanią przeciwko tzw. Państwu Islamskiemu, interwencją zbrojną w Jemenie, Syrii i Iraku (wojna zastępcza) oraz stopniowym ograniczaniem obecności USA na Bliskim Wschodzie. Poprzez inwestycje w sprzęt wojskowy, państwa arabskie Zatoki Perskiej rekompensują ograniczony potencjał demograficzny, który *nota bene* przekłada się na liczebność armii zawodowej. Inwestycje w sektor bezpieczeństwa przez państwa Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki często są postrzegane przez Iran jako źródło zagrożenia, ukazując tym samym występujący między nimi dylemat bezpieczeństwa oraz grę o sumie zerowej. Jak już wcześniej zauważyłem, do sytuacji tej przyczyniają się Stany Zjednoczone, które sprzedają państwom arabskim Zatoki Perskiej sprzęt wojskowy oraz posiadają bazy: wojsk lądowych (Kuwejt), lotniczych (Arabia

Saudyjska, Bahrajn, Katar) oraz marynarki wojennej (Bahrajn). Zwróciłem także uwagę, że chociaż Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki powstała w odpowiedzi na zagrożenie (militarne) ze strony Iranu, to skrzydło zbrojne tej organizacji powstało dopiero w 1984 r., czyli trzy lata od jej ustanowienia. W rzeczywistości zagrożenie ze strony Iranu stało się realne (namacalne/ wyczuwalne/ znaczące) dla arabskich monarchii Zatoki Perskiej, gdy w grudniu 1981 r. doszło do zamachu stanu w Bahrajnie, a winą za jego przeprowadzenie obarczono Iran. Przetrawanie reżimów autorytarnych stało się głównym punktem w agendzie politycznej Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki i doprowadziło do konferencji, która odbyła się w dwa miesiące później. Podczas konferencji ustalono najpierw zasadę obrony słabszych państw organizacji przez silniejszych członków, a rok później postanowiono zorganizować pierwsze wspólne ćwiczenia wojskowe. Tworzące się w ten sposób siły zbrojne organizacji miały służyć głównie zapewnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego, a więc utrzymaniu porządku społecznego i zapewnieniu stabilności reżimów autorytarnych. Siły Tarczy Półwyspu zostały wykorzystane po raz pierwszy podczas interwencji wojskowej w Bahrajnie w 2011 r. czyli ponad 25 lat od momentu ich utworzenia. Długi okres ich „bezczynności” był spowodowany m.in. obawami monarchii naftowych przed zbyt silnym wojskiem, które w świecie arabskim wielokrotnie przeprowadzało pucze wojskowe. Obawy te towarzyszą także państwom członkowskim Ligii Państw Arabskich, stając się przyczyną ograniczonej aktywności tej organizacji, zwłaszcza w sytuacjach wojen domowych i konfliktów zbrojnych między jej członkami. Przyczyną ograniczonej współpracy wojskowej, która pokrywa się z przyczyną słabej integracji w regionie, jest również brak gotowości monarchii naftowych do scedowania części uprawnień państwowych na instytucje ponadnarodowe. Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki jest więc organizacją, której problemy we współpracy między państwami pokrywają się często z problemami Ligii Państw Arabskich.

Dla głębszego zrozumienia polityki zagranicznej Arabii Saudyjskiej odwołałem się do teorii sekurytyzacji stworzonej przez pracowników Szkoły Kopenhaskiej Barry’ego Buzana, Ole Wævera i Jaapa de Wilde’a. Sekurytyzacja to proces przekształcania jakiejś wartości w obiekt bezpieczeństwa i przekonywanie opinii publicznej, że jest on egzystencjalnie zagrożony. Przedstawianie zagrożenia w takich kategoriach uzasadnia podjęcie szczególnych środków w celu jego zneutralizowania. Arabia Saudyjska, która wywiera ogromny wpływ na politykę Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki, postrzega zagrożenie ze strony Iranu oraz szyizmu jako egzystencjalne dla monarchii naftowych oraz arabskich państw sunnickich. Jak już wcześniej pisałem, nie wszystkie państwa organizacji traktują Iran w kategoriach

zagrożenia co prowadzi do sporów między nimi. Kluczowy wniosek, płynący jednak z podjętej analizy zakłada, że pod pretekstem zagrożenia ze strony państwa szyickiego Arabia Saudyjska uwypukla w swojej polityce zagrożenie konfliktem sunnicko-szyickim w świecie arabskim, a w rzeczywistości prowadzi rywalizację o dominację na Bliskim Wschodzie. Jest to bardzo często pomijane przez badaczy założenie, którzy skupiając się na różnicach sunnicko-szyickich często nie dostrzegają traktowania ich przez władze w Rijadzie w sposób instrumentalny. Korzenie konfliktu sunnicko-szyickiego sięgają sporu o to, kto powinien być następcą proroka Mahometa po jego śmierci. Dzisiejszy spór sunnicko-szyicki w niewielkim stopniu jest powiązany z tym dylematem. Podsyćanie sporu sunnicko-szyickiego nie tworzy warunków do współpracy między państwami sunnickimi, które po pierwsze prezentują różnorodne podejście wobec Iranu, po drugie nie chcą być wciągane w rywalizację między Arabią Saudyjską a Iranem.

W ostatnich latach uwagę poświęciłem także kryzysowi dyplomatycznemu między Arabią Saudyjską a Katarzem. Podczas mojego pobytu w Arabii Saudyjskiej (2015) i Katarze (2014) przeprowadziłem badania, które stały się podstawą do napisania dwóch artykułów naukowych: *Crisis management in the era of global network. The case of Qatari responsive policy on the anti-terror quartet sanctions* oraz *Modus operandi of Qatar resistance policy against 'Anti-Terror Quartet': Why sanctions have failed?* Celem artykułów było ukazanie uwarunkowań polityki koersywnej państw tzw. Kwartetu Antyterrorystycznego, ocena mechanizmu sankcji gospodarczych, politycznych i społecznych, reakcji Kataru na szok zewnętrzny oraz funkcjonowania państw w środowisku sieciowym.

Obok poprawnych relacji Kataru z Iranem oraz wsparciu przez władze w Dausze organizacji fundamentalistycznej Braci Muzułmanów (do oceny subiektywnie postrzeganych zagrożeń wykorzystałem neorealistyczną koncepcję równowagi zagrożeń, sformułowanej przez Stephena Walta), do wybuchu kryzysu przyczyniły się historyczne animozje między Arabią Saudyjską i Katarzem oraz rosnące znaczenie emiratu katarskiego w regionie. Analizując kryzys skoncentrowałem się na skuteczności nałożonych na Katar sankcji oraz zarządzaniu kryzysowym, wdrożonym przez ten niewielki emirat. Sankcje są skuteczne wtedy, kiedy mają charakter multilateralny i uderzają w kluczowe sektory przemysłu i gospodarki państwa sankcjonowanego. Tymczasem państwa tzw. Kwartetu Antyterrorystycznego (Arabia Saudyjska, ZEA, Bahrajn, Egipt) nie przekonały sojuszników Kataru do poparcia sankcji oraz nie nałożyły sankcji na produkcję i dostawy katarskiego gazu ziemnego. Co więcej Katar

dzięki skutecznej strategii funkcjonowania w środowisku sieciowym, przejawiającym się w rozbudowanej sieci sojuszy z innymi państwami, zastąpił dotychczasowych importerów z Arabii Saudyjskiej i ZEA nowymi dostawcami z Iranu i Turcji. Dzięki zachowaniu ciągłości dostaw i sprzedaży gazu Katar utrzymał dopływ środków do budżetu państwa. Dodatkowo rozwinął własną produkcję nabiału i przemysłu rolnego zaspakajając ponad 90% zapotrzebowania w tych obszarach. Emirat katarski przeprowadził także udaną kampanię wizerunkową w mediach światowych, które po dwóch latach trwania kryzysu w wielu przypadkach uznały, że Katar skutecznie zneutralizował negatywne skutki sankcji.

Za najważniejszą publikację, będącą podsumowaniem prowadzonych dotychczas badań, uważam monografię *Współpraca regionalna państw autorytarnych: studium przypadku arabskich państw Bliskiego Wschodu*, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego w 2020 r. Praca ta jest owocem dotychczasowych wyjazdów badawczych do Kataru, Iranu i Arabii Saudyjskiej podczas których m.in. przeprowadziłem wywiady z działaczami politycznymi i badaczami tej problematyki. Warto także podkreślić, że jest to pierwsza w Polsce monografia poświęcona analizie organizacji regionalnych na Bliskim Wschodzie z punktu widzenia reżimu politycznego.

Głównym założeniem badawczym monografii było zdefiniowanie polityki regionalnej arabskich państw autorytarnych na Bliskim Wschodzie, poprzez odwołanie się do kategorii reżimu politycznego. Współpraca regionalna w świecie arabskim odznacza się bowiem inną specyfiką, celami i organizacją niż np. współpraca regionalna w Europie. W dużej mierze wynika to z autorytarnego charakteru rządów w państwach arabskich. Zwróciłem przy tym uwagę, że pomijanie korelacji między regionalizmem a systemem autorytarnym jest głównym powodem obstrukcji badawczej, opartej na przekonaniu, że nie warto badać regionalizmu na Bliskim Wschodzie, skoro instytucje regionalne stanowią jedynie fasadę i nie spełniają założonych celów. Tymczasem zdecydowana większość państw arabskich należy do kilku organizacji regionalnych jednocześnie. Podczas prowadzonych badań zauważyłem, że przywódcy państw arabskich traktują organizacje regionalne jako instrument prowadzenia polityki zagranicznej, za pomocą której realizują oni wąski (egoistyczny) interes władzy. Instytucje te nie służą zatem realizacji interesu społecznego, związanego z bezpieczeństwem, rozwojem i dobrobytem obywateli. Tym samym niezbędnym jest określenie znaczenia regionalizmu i organizacji regionalnych dla państw arabskich oraz zlokalizowania źródeł niepowodzeń w realizacji statutowych celów instytucji

regionalnych. Monografia ta jest zatem próbą wypełnienia luki poznawczej w badaniach nad regionalizmem na Bliskim Wschodzie, które według Silvi Ferabolli pozostają najslabiej rozwinięte.

W pracy poddano weryfikacji hipotezę główną:

1. Specyfika reżimu autorytarnego opartego na kryterium kulturowo-cywilizacyjnym sprzyja współpracy regionalnej ponieważ odbywa się na bazie wspólnych wartości i ułatwia komunikowanie.

oraz trzy hipotezy pomocnicze:

1. Głównym interesem i celem polityki państw autorytarnych jest przetrwanie władzy, zatem państwa te będą angażować się we współpracę regionalną wtedy, kiedy zapewni im ona przetrwanie oraz zwiększy ich bezpieczeństwo.
2. Cele gospodarcze współpracy regionalnej istnieją najczęściej w sferze deklaratywnej, a ich realizacja jest hamowana poprzez egoistyczne interesy przywódców autorytarnych oraz słabą współzależność gospodarczą. Jednak przynależność państw autorytarnych do organizacji regionalnych, które deklarują dążenie do rozwoju oraz dobrobytu państw i regionu uspokaja nastroje społeczne i wzmacnia legitymizację władzy autorytarnej.
3. Włączenie typu reżimu politycznego do badań nad regionalizmem na Bliskim Wschodzie pozwoli uzupełnić założenia teorii stosunków międzynarodowych w tym zakresie.

W pracy odwołano się do obecnej w naukach o polityce kategorii systemu politycznego i jego typologii. Przedstawiono stadia rozwoju regionalizmu w ujęciu najważniejszych klasyków i teorii stosunków międzynarodowych (realizm, liberalizm, neofunkcjonalizm, konstruktywizm, komunikacyjna teoria integracji, kompleksowa teoria współzależności) oraz liczne podziały systemów politycznych, wypracowane w ramach politologii. Wskazano na specyfikę funkcjonowania reżimów autorytarnych oraz prześledzono koncepcje na temat deficytu demokracji oraz dominacji autorytaryzmu na Bliskim Wschodzie. Odwołano się także do klasyków regionalizmu, zwłaszcza teorii Cantoriego i Spiegla o homogeniczności ustrojów politycznych jako warunku udanej współpracy w regionie. Studia empiryczne nad regionalizmem w świecie arabskim oparto na analizie genezy, celów, struktury, działalności i znaczenia dwóch ugrupowań subregionalnych – Rady Współpracy Arabskich

Państw Zatoki, Arabskiej Unii Maghrebu, oraz jednej organizacji regionalnej – Ligi Państw Arabskich.

W ramach indukcyjnej metody badawczej wykorzystano metody jakościowe, które obejmują zbieranie i analizę danych, a które nie mają charakteru ilościowego. W pracy zastosowano następujące metody jakościowe: historyczną, analizę dyskursu, studium przypadku, wywiad. Objęły one zatem analizę materiałów badawczych, dostępnych na rynku wydawniczym i Internecie oraz analizę dokumentów źródłowych o charakterze pierwotnym (karty założycielskie organizacji regionalnych, rezolucje, raporty zagranicznych ośrodków badawczych oraz instytucji międzynarodowych). Metody ilościowe objęły z kolei głównie odwołanie się do danych statystycznych, wskaźników oraz raportów gospodarczych, badań sondażowych.

Centralne założenie współpracy regionalnej, łączące regionalizm z typem reżimu politycznego, odwołuje się do przekonania, że państwa tworząc organizacje regionalne przenoszą część swoich uprawnień i polityk na poziom międzynarodowy. Z tego punktu widzenia organizacje regionalne odzwierciedlają wartości i cele, które przyświecają polityce państw członkowskich. Owe wartości i cele wypływają z typu reżimu politycznego, który reguluje funkcjonowanie władzy oraz ich relacje ze społeczeństwem.

Jak wspomniałem w hipotezie pomocniczej współpraca regionalna służy państwom arabskim głównie dla ochrony i legitymizacji władzy przywódców autorytarnych i odgrywa ograniczoną rolę w stabilizacji i porządkowaniu relacji między państwami. Uwidacznia się to w częstych sporach na forum organizacji regionalnych oraz wtedy, gdy organizacje te nie reagują na destabilizację porządku w państwach członkowskich i w regionie. Funkcje organizacji międzynarodowych – integrująca, porządkująca, stabilizująca stoją w sprzeczności z zasadą suwerenności reżimów autorytarnych i zasadą nie ingerowania w sprawy wewnętrzne państw, dla których są one nadrzędne. Arabska Wiosna pokazała, że autorytarne reżimy, poza Libią, Syrią, Egiptem i Jemenem, pozostają odporne na falę antyrządowych protestów. Ograniczone reakcje Ligi Państw Arabskich i Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki na fale arabskich rewolucji pozwoliły na utrzymanie politycznego *statusu quo* bez liberalizacji systemów politycznych. Państwa, które odegrały kluczową rolę podczas interwencji obu tych organizacji w Libii, Jemenie i Syrii, czyli Arabia Saudyjska i Katar, wzmocniły swoją pozycję w regionie.

Dla wielu badaczy Bliski Wschód pozostaje „czarną dziurą” na mapie regionalizmu (Paul Aarts). Z jednej strony piszą oni o zjawisku bez znaczenia, o „pełzającej integracji” (Alexander

Bellamy) albo o bardzo ograniczonych procesach integracji (Matteo Legrenzi). Z drugiej strony przybywa literatury poświęconej analizie właściwości oraz przyczyn niepowodzeń bliskowschodniego regionalizmu. W moim przekonaniu nieskuteczne próby integracji na Bliskim Wschodzie dostarczają danych do analizy niekorzystnych uwarunkowań integracji oraz zidentyfikowania przeszkód, stojących na drodze do skutecznej integracji. Co więcej pozwalają uzupełnić ogólny obraz regionalizmu na świecie, który przecież występuje także w państwach rozwijających się.

Badania nad Ligą Państw Arabskich podjęte przez Michaela Barnetta i Etela Solingena prowadzą do wniosku, że Liga Państw Arabskich została „zaprojektowana” w taki sposób, aby nie ingerować w sprawy wewnętrzne państw członkowskich dla których suwerenność jest zasadą niepodzielną i niezbywalną. Wiele państw arabskich w chwili tworzenia Ligi Państw Arabskich uzyskiwało niepodległość i tworzenie instytucji, które w jakimkolwiek stopniu miałyby ją ograniczać było dla jej przywódców nieakceptowalne. Potwierdza to artykuł 8 Ligi Państw Arabskich, w którym stwierdzono, że każde państwo członkowskie powinno respektować system rządu, ustanowiony w innych państwach oraz że zobowiązują się one powstrzymać od wszelkiej akcji, zmierzającej do zmiany tego systemu. Z tego punktu widzenia państwom arabskim zależało przede wszystkim na przetrwaniu reżimu. W tym kontekście zastosowanie znajduje założenie realizmu o tym, że relacje między państwami są zdominowane przez rywalizację i konflikt. Do współpracy między państwami dochodzi wtedy, kiedy jest ona motywowana kwestiami bezpieczeństwa lub interesem własnym państwa (władza, potęga, dominacja). Celem takiej współpracy nie jest natomiast interes wspólny lub całego regionu. Sytuacja ta uwidoczniła się zwłaszcza w przypadku mniejszych państw Zatoki Perskiej (np. Kataru czy Kuwejtu), które krótko po uzyskaniu niepodległości (odpowiednio w 1961 i 1971 r.) wstępowały do kolejnych organizacji międzynarodowych, w tym do Ligi Państw Arabskich. Pretensje terytorialne do obu państw jeszcze przed uzyskaniem niepodległości zgłaszały odpowiednio Arabia Saudyjska i Irak. Organizacje regionalne miały stanowić dla tych państw formę zabezpieczenia się przed zapędami większych mocarstw.

Warto zauważyć, że organizacje regionalne na Bliskim Wschodzie służyły także ochronie przed zagrożeniem, co potwierdza założenie neorealizmu. Nurt ten zakłada, że współpraca między państwami przybiera postać podobną do sojuszy, których celem jest zwiększenie potencjału obronnego państw. Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki ilustruje taką właśnie sytuację. Organizacja ta powstała w odpowiedzi na zagrożenie ze strony Iranu, który po rewolucji

w 1979 r. zaczął manifestować aspiracje mocarstwowe oraz mieszać się w sprawy wewnętrzne państw arabskich. W tej formie działalności organizacji arabskich uwidacznia się jeszcze jedna ich funkcja: delegitymizacji „obcego”, którym mogą być Stany Zjednoczone Ameryki (sprzeciw Ligii Państw Arabskich wobec interwencji USA w Iraku w 2003 r.), Iran (wsparcie interwencji koalicji saudyjskiej w Jemenie przez Ligę Państw Arabskich), Izrael (bojkot Izraela przez Ligę Państw Arabskich oraz państw, podejmujących z nim współpracę, np. Egiptu, którego członkostwo zawieszono na 10 lat za podpisanie traktatu pokojowego z Izraelem w 1979 r.)

Kluczowe pytanie badawcze można ująć następująco: w jaki sposób reżim autorytarny wpływa na współpracę regionalną? Reżimy autorytarne charakteryzują się częstym odwoływaniem się do środków przymusu, inwestowaniem w sektor bezpieczeństwa, rządami patrymonialnymi i odmową dzielenia się władzą, dominacją interesu przywódcy i grupy rządzącej nad interesem społeczeństwa i regionu, ograniczonymi instytucjami społeczeństwa obywatelskiego, niską skłonnością zawierania kompromisów. Każda z tych cech przekłada się na współpracę z innymi państwami gdyż w prowadzonej przez państwa autorytarne polityce zagranicznej przeważają ograniczone zaufanie, chęć dominacji, odwoływanie się do środków potęgi twardej, obawy o ograniczenie suwerenności i niedopuszczanie do władzy obywateli i instytucji obywatelskich. Wszystkie te zachowania wynikają z obawy o utratę władzy i chęci zachowania jej stabilności i bezpieczeństwa. Tak postawiony cel znacząco ogranicza możliwości współpracy regionalnej na Bliskim Wschodzie. Autokraci i despoci, którzy nie dzielą się władzą z opozycją i społeczeństwem nie będą tego robić także na poziomie organizacji regionalnych. Przywódcy państw autorytarnych obawiają się, że struktury i instytucje organizacji regionalnych mogą zostać wykorzystane jako instrument w interwencji lub ingerencji w sprawy ich państw dlatego też, poza kilkoma wyjątkami (zwłaszcza interwencja w Bahrajnie) nie doszło do nich podczas wydarzeń Arabskiej Wiosny.

Należy także zauważyć, że państwa autorytarne odrzucają zasady demokracji takie jak: rządy prawa, przestrzeganie praw człowieka, działalność organizacji pozarządowych czy opozycyjnych partii politycznych. Zasady te istnieją jedynie w sensie nominalnym jednak ich wpływ na główne decyzje polityczne czy politykę zagraniczną państwa jest niewielki, a głównymi decydentami politycznymi pozostają arabscy autokraci. Reżimy autorytarne funkcjonują w poczuciu ciągłego zagrożenia, stąd przetrwanie władzy pozostaje dla nich głównym celem, który najczęściej realizują poprzez militaryzację systemu politycznego. Obecne w państwach autorytarnych elementy demokracji takie jak wybory są jedynie fasadą,

która ma zapewnić przywódcom państw autorytarnych legitymizację władzy. Można zatem uznać, że skupienie uwagi przywódców na sektorze wojskowym oraz częsty brak zaufania do innych państw utrudnia rozwój współpracy gospodarczej, która pozostaje współcześnie kluczową płaszczyzną współpracy regionalnej i integracji, wpływającą na współzależność między państwami.

Arabskie organizacje regionalne powstawały także w celu zapewnienia konsolidacji i ciągłości władzy autorytarnej. Wyraża się to w roztaczaniu przez organizacje nad państwami członkowskimi „parasola ochronnego”, który chroni je przed zagrożeniami z wewnątrz i z zewnątrz. Sytuację tę dobrze obrazuje interwencja sił Tarczy Półwyspu w Bahrajnie w 2011 r. oraz wsparcie, jakiego udzieliła tej interwencji Liga Państw Arabskich. Arabia Saudyjska twierdziła, że państwem odpowiedzialnym za wzniecenie zamieszek w tym małym emiracie był Iran. Interwencja umocniła Arabię Saudyjską oraz była przestrożą dla opozycji politycznej w innych państwach Zatoki przed występowaniem przeciwko władzy. Strategia, która nakierowana jest na zapewnienie bezpieczeństwa reżimu autorytarnego przez organizacje regionalne, znana jest jako *regime boosting*. Polega na zaangażowaniu się rządzących w działania pozorowane (symboliczne), popieraniu organizacji regionalnych i jej celów, podpisywaniu traktatów i porozumień o współpracy, ale bez głębszego angażowania się lub ponoszenia kosztów ich realizacji. Poprzez zapisane w kartach założycielskich cele arabskich organizacji regionalnych, takie jak dbanie o wspólne dobro czy poprawa dobrobytu, ich przywódcy tworzą wrażenie jakoby służyli rozwojowi i stabilności rozwoju.

Tymczasem działalność arabskich organizacji utrwała autorytarny *status quo*, przyczyniając się do ciągłości władzy. Zwróciłem przy tym uwagę, że typ reżimu politycznego wpływa na charakter współpracy regionalnej, determinując odmienne mechanizmy i cele w przypadku państw demokratycznych i niedemokratycznych na poziomie regionu. Wydaje się, że Liga Państw Arabskich czy Rada Współpracy Arabskich Państw Zatoki odgrywają raczej symboliczną, a nie kluczową rolę w regionie Bliskiego Wschodu, a ich cele w większym stopniu dotyczą polityki krajowej niż współpracy regionalnej. Konkluzja ta, tłumacząca zasadnicze różnice między regionalizmem europejskim a bliskowschodnim, jest istotnym wkładem w rozwój badań nad regionalizmem na Bliskim Wschodzie.

Problematykę regionalizmu na Bliskim Wschodzie, a także rolę, jaką odgrywają organizacje regionalne w tym regionie, uznałem za istotną z kilku powodów. Po pierwsze żyjemy w czasach regionalizmu i organizacji regionalnych. Od końca lat 80 XX w. nastąpił gwałtowny wzrost rozmaitych form projektów regionalnych, których celem było pogłębienie współpracy,

a w wielu przypadkach integracja i unifikacja między państwami regionu. Każde państwo należy do kilku lub kilkunastu organizacji regionalnych i międzynarodowych jednocześnie. Po drugie, w Polsce problematyka regionalizmu arabskiego jest traktowana po macoszemu, stąd napisana monografia ma za zadanie wypełnienie luki poznawczej w polskiej nauce oraz wzrost świadomości znaczenia organizacji regionalnych na Bliskim Wschodzie oraz ich odmiennych funkcji, jakie pełnią i mechanizmów, jakie wykorzystują dla ich realizacji.

Przeprowadzone badania nad współpracą regionalną, które stanowią próbę wyjaśnienia motywów działania organizacji regionalnych na Bliskim Wschodzie, posiadają znaczną wartość aplikacyjną dla osób, odpowiedzialnych za politykę zagraniczną państw i organizacji regionalnych. Prowadzenie polityki zagranicznej wobec państw autorytarnych oraz organizacji, skupiających takie państwa, powinna uwzględniać ich system polityczny i kulturę (polityczną), które określają najważniejsze cele, w tym interes polityczny. Polityka zagraniczna państw demokratycznych powinna uwzględniać odmienne instrumenty i strategie wobec państw autorytarnych, a odmienne wobec innych państw demokratycznych. W monografii dowodzę, że istnieje potrzeba redefinicji polityki demokratyzacji, prowadzonej przez UE wobec państw Bliskiego Wschodu, która w sposób pośredni wspiera reżimy autorytarne. Ich przywódcy pozostają niechętni reformom politycznym, co jest widoczne w odniesieniach do neokolonializmu oraz oskarżeniach o próby narzucania im obcych rządów. W mojej ocenie wspólne zagrożenie terroryzmem oraz stosunki gospodarcze powinny być punktem wyjścia do współpracy w zakresie zmian politycznych w państwach arabskich. Przypadek Tunezji stanowi odosobniony przykład udanych zmian politycznych (nowa konstytucja, gwarantująca wolność wyznania, równość kobiet i mężczyzn, rozpoczęcie procesu decentralizacji, zwiększenie wolności mediów oraz budowa społeczeństwa obywatelskiego), który powinien zostać wykorzystany przez UE jako wzór do naśladowania dla innych państw arabskich. Propozycje zmian politycznych, które pochodziłyby od państwa arabskiego, nie wywołałyby oskarżeń o neokolonializm oraz ingerencje zachodnich mocarstw w sprawy świata arabskiego.

Współpraca regionalna państw autorytarnych wymaga dalszych badań i analiz naukowych. Wyzwaniem badawczym pozostaje określenie wpływu regionalizmu arabskiego na politykę państw arabskich (funkcja regulacyjna) czy wpływu podmiotów niepaństwowych (choćby plemion czy organizacji terrorystycznych) oraz organizacji z poza regionu (np. UE czy Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej) na organizacje regionalne i subregionalne w świecie arabskim. Dalszy rozwój studiów nad współpracą regionalną w świecie arabskim będzie przedmiotem moich badań naukowych w kolejnych latach.

Zamierzam także wykorzystać wnioski z monografii w badaniach polityki wewnętrznej i zagranicznej państw arabskich, jak chociażby polityki modernizacji księcia koronnego Arabii Saudyjskiej Mohammada Ibn Salmana.

4. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną

Projekty badawcze, w których brałem udział pozwoliły mi realizować istotną aktywność naukową lub artystyczną w więcej niż jednej uczelni instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej. Do projektów naukowych, których byłem wykonawcą lub koordynatorem zaliczam:

1. W 2013 r. wziąłem udział w projekcie Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) uzyskanym przez Polski Instytut Studiów Międzynarodowych w ramach grantu *Nauka na rzecz Pokoju i Bezpieczeństwa (Science for Peace and Security)*. Jako wykonawca projektu byłem uczestnikiem warsztatów zatytułowanych *The preservance of terrorism: focus on leaders*, które odbyły się w Belgradzie w dniach 24 - 26 kwietnia 2013 r. Podczas warsztatów pełniłem rolę dyskutanta Joasa Wagemakera (Radboud University Nijmegen, the Netherlands) *Religious authority as a source of leadership in Jordanian Salafi networks*. Owocem udziału w warsztatach była publikacja: W. Grabowski, *Targeting terrorist leaders*, „The Polish Quarterly of International Affairs” 2013, Nr 1 (22), ss. 28-33.
2. W 2013 r. sprawowałem opiekę naukową oraz pełniłem rolę kuratora nad interdyscyplinarnym projektem Nadbałtyckiego Centrum Kultury i Europejskiego Centrum Solidarności w ramach 8 Festiwalu Kultur Świata *Okno na Świat* poświęconego *Sztuce dla demokratycznej (R)ewolucji*. Projekt obejmował konferencje, wystawy, warsztaty, koncerty i był finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Jednym z istotniejszych zadań, jakie zrealizowałem w ramach tego projektu, była organizacja międzynarodowej konferencji naukowej z cyklu *Spotkania ze światem - Arabski Impuls*, która odbyła się w dniach 6-8 listopada 2013 r. Celem konferencji było pokazanie, jak sztuka może zostać użyta jako narzędzie zmiany, rozwoju i ewolucji w kontekście przemian zachodzących w świecie arabskim.

3. W 2016 r. pełniłem funkcję wykonawcy prestiżowego projektu Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP zdobytego przez Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych zatytułowanego *Studia nad współczesną Polską i Europą Środkową*. W ramach projektu odbyłem cykl wykładów na Uniwersytecie Jawaharlal Nehru w New Delhi, poświęconych problematyce polskiej transformacji systemowej i polityce zagranicznej Polski (*Poland's model of transformation: Implications for New Foreign Policy of Poland*). Ponadto, wziąłem udział w seminarium pt. *Central Europe in the Globalized World*, organizowanym przez Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Centrum Studiów Europejskich przy Szkole Studiów Międzynarodowych na Uniwersytecie Jawaharlal Nehru na którym przedstawiłem analizę stosunków międzynarodowych w Europie Środkowej i Wschodniej po 1989 r. (*International relations in the Central and Eastern Europe – reassessment and its implications*). Wzięli w nim udział m.in. Tomasz Łukaszuk, Ambasador Polski w Indiach, Roland Chojnacki, dyrektor Instytutu Polskiego w New Delhi oraz badacze z Uniwersytetu Jawaharlal Nehru i Uniwersytetu Warszawskiego. Owocem wyjazdu była publikacja w wydawanym przez SAGE czasopiśmie naukowym „International Studies” pt. *Sectarianism as a factor shaping Persian Gulf security*.
4. W latach 2008-2017 pełniłem funkcje kierownika ministerialnego grantu dla Młodych Naukowców na Uniwersytecie Gdańskim (2008-2011: *Fundamentalizmy muzułmańskie na Bliskim Wschodzie na przełomie XX i XXI wieku*, nr BW: 7600-5-0073-9, 7600-5-0384-0, 538-7604-0690-1, 538-7604-0884-12; 2012: *Fundamentalizm muzułmański na Bliskim Wschodzie. Społeczeństwo obywatelskie w Afryce*, nr BW 538-7604-0884-12; 2013-2014: *Procesy regionalizacji w subregionie Zatoki Perskiej*, nr BW 538-7606-B117-13, 538-7612-B447-15; 2015-2016: *Procesy integracji i dezintegracji w Zatoce Perskiej*, nr BW 538-7612-B283-16, 538-7612-B447-15; 2017: *Regionalizm w Zatoce Perskiej – czynniki sprzyjające i hamujące procesy integracji* nr BW 538-7617-B647-17). W ramach projektów odbyłem wyjazdy badawcze do Kataru (9-29 września 2014 r.), Arabii Saudyjskiej (3-13 września 2015) i Iranu (23 września – 4 października 2016 r.), gdzie przeprowadziłem szereg spotkań i wywiadów z naukowcami oraz członkami Rady Współpracy Arabskich Państw Zatoki, zajęć ze studentami, kwerend bibliotecznych a także brałem udział w konferencjach i sympozjach naukowych, komentowałem wydarzenia polityczne w lokalnych mediach (m.in. wywiad dla irańskiej *Mahr News Agency* zatytułowany *Iran becoming regional power*). Jednym

ze skutków wyjazdów było podpisanie Porozumienia o Wzajemnym Zrozumieniu (*Memorandum of Understanding*) między Uniwersytetem Gdańskim a Uniwersytetem Allameh Tabataba'i w Teheranie (27 października 2016 r.). Oprócz wyjazdów do państw Bliskiego Wschodu odbyłem kwerendy biblioteczne w *School of Oriental and African Studies* (SOAS) w Londynie oraz Cambridge (2013) oraz wziąłem udział w konferencjach naukowych w Europie m.in. w Anglii (2016-2017), Szkocji (2017), Republice Federalnej Niemiec (2017) w wyniku których opublikowałem prace naukowe w takich wydawnictwach jak Cambridge Scholars Publishing.

W okresie 14 września - 9 listopada 2020 r. odbyłem także staż naukowy na Uniwersytecie Łódzkim (2020), w ramach którego wziąłem udział w seminarium naukowym dla pracowników i studentów, współorganizowałem konferencję *XVII Dni Arabskie. Bliski Wschód w świecie: historia, polityka, kultura*, podczas której wygłosiłem referat *Specyfika i znaczenie arabskiego regionalizmu na przykładzie Ligi Państw Arabskich* oraz współpracowałem przy opracowaniu materiałów do „Rocznika Orientalistycznego/Yearbook of Oriental Studies”.

W ramach moich zainteresowań badawczych prowadzę także działalność ekspercką, która przejawia się we współpracy z jednym z najlepszych polskich ośrodków analitycznych - Centrum Stosunków Międzynarodowych (CSM). W ramach współpracy z CSM publikuję komentarze i analizy naukowe dotyczące bieżących wydarzeń politycznych na Bliskim Wschodzie, w tym normalizacji stosunków dyplomatycznych Izraela z Bahrajnem i Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi czy rocznego podsumowania wydarzeń zachodzących na Bliskim Wschodzie.

Prowadząc badania w latach 2012-2020 wziąłem udział w licznych konferencjach naukowych (łącznie 33, w tym w 17 ogólnopolskich, 8 międzynarodowych w Polsce oraz 8 poza granicami kraju tj. w Katarze, Iranie, Indiach, Wielkiej Brytanii, Republice Federalnej Niemiec, Serbii). Poza wymienionymi warsztatami w Belgradzie oraz seminarium w Iranie i Indiach, w dniach 9-10 grudnia 2018 r. wziąłem udział w konferencji naukowej na temat kryzysu dyplomatycznego na Uniwersytecie Katarskim w Dausze (2018). Wspólne wystąpienie z dr hab. Adrianą Łukaszewicz, prof. Akademii Leona Koźmińskiego na temat zarządzania kryzysem przez decydentów politycznych zostało docenione i opisane przez katarski dziennik *The Peninsula*. Szczegółowy opis aktywności konferencyjnej zamieściłem w dołączonym *Wykazie opublikowanych prac naukowych lub twórczych prac zawodowych oraz informacji o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki*.

5. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę

5.1. Osiągnięcia dydaktyczne

W ramach działalności dydaktycznej prowadzę/prowadziłem zajęcia na trzech kierunkach studiów: politologii, bezpieczeństwie narodowym i dyplomacji, a także fakultet ogólnouczelniany dla studentów różnych wydziałów i kierunków. Są to:

- Bezpieczeństwo w regionie Bliskiego Wschodu,
- Subregion Zatoki Perskiej w stosunkach międzynarodowych,
- Podstawowe wiadomości o islamie,
- Terroryzm Międzynarodowy/Współczesne Zagadnienia terroryzmu/International Terrorism
- Savoir-vivre w dyplomacji,
- Przesłpczość zorganizowana i terroryzm,
- Teorie Stosunków Międzynarodowych
- Historia Stosunków Międzynarodowych,
- Geografia Polityczna
- Międzynarodowe Stosunki Polityczne
- Międzynarodowe Stosunki Gospodarcze
- Polska w Strukturach Bezpieczeństwa Międzynarodowego

W 2018 r. prowadziłem wykłady z przedmiotu Terroryzm międzynarodowy dla studentów z programu Erasmus w języku angielskim oraz sprawowałem indywidualną opiekę nad studentami z zagranicy. W poprzednich latach prowadziłem także przedmioty Stosunki międzynarodowe na kierunku dziennikarstwo (2013) oraz dydaktyka wiedzy o społeczeństwie na kierunku historia (2010) na Uniwersytecie Gdańskim.

Dotychczas wypromowałem 8 licencjatów oraz 1 magistra. Jedna praca licencjacka zajęła III miejsce w ogólnopolskim konkursie szefa ABW na najlepszą pracę doktorską, magisterską lub licencjacką dotyczącą bezpieczeństwa państwa (2018), a inna praca została wyróżniona przez Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka (2018) w II konkursie akademickim z zakresu problematyki pro-life. Recenzowałem także liczne prace licencjackie i magisterskie. Pełniłem funkcje opiekuna studiów stacjonarnych bezpieczeństwa narodowego II stopnia

w latach 2015-2017 oraz studiów niestacjonarnych bezpieczeństwa narodowego I stopnia w latach 2017-2020.

W roku szkolnym 2014/2015 prowadziłem lekcje z przedmiotu wiedza o społeczeństwie w Zespole Szkół Ekonomicznych im. Janusza Stanisława Pasierba w Tczewie (umowa na zastępstwo).

Zbierając doświadczenia w zakresie aktywności dydaktycznej w maju 2019 r. prowadziłem wykłady na temat terroryzmu i stosunków międzynarodowych na Bliskim Wschodzie w języku angielskim dla studentów Narodowego Uniwersytetu Studiów Politycznych i Administracji w Bukareszcie (*The National University of Political and Administrative Studies*) w ramach przyznanego mi stypendium w ramach programu Erasmus.

W 2019 r. otrzymałem wyróżnienie dziekana za pracę naukową i dydaktyczną na rzecz Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego.

5.2. Osiągnięcia organizacyjne

Swoją wiedzę i kompetencje starałem się również wykorzystywać w pracy organizacyjnej pełniąc następujące funkcje:

1. Przedstawiciela niesamodzielných pracowników naukowych w Radzie Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego (2016-2020).
2. Opiekuna studenckiego koła naukowego CONVERTUM (od 2013).
3. Opiekuna praktyk studenckich w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego (2008-2014).
4. Sekretarza komisji rekrutacyjnej dla kierunku politologia (2012).
5. Sekretarza konferencji „Współpraca i rywalizacja w Europie Bałtyckiej” organizowanej przez Instytut Politologii Uniwersytetu Gdańskiego (11- 12 kwietnia 2013 r. oraz 10 kwietnia 2014 r.).
6. Uczestnika największych targów edukacyjnych na Pomorzu (10-11 marca 2012) *Targów Akademia* na których wygłosiłem wykład *Rola propagandy w terroryzmie – aspekt medialny*.

7. Koordynatora naukowego V Konwencji Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych „Liberalizm w stosunkach międzynarodowych”, która odbyła się w Gdańsku 13 listopada 2015 r.
8. Organizatora dwóch międzynarodowych konferencji naukowych – „1st Conference on Arab World in the International Relations” (24 września 2015 r.) oraz „2nd Conference on Contemporary Arab and Muslim World in International Relations” (13-14 października 2016 r.). Patronat nad drugą konferencją objęło Centrum Studiów nad Zatoką Perską przy Uniwersytecie Katarskim, w udział w niej wzięli badacze z ośrodków, które wcześniej wizytowałem na Bliskim Wschodzie, m.in. z Uniwersytetu Katarskiego czy Allameh Tabataba’i w Teheranie, jak również Uniwersytetu Beni Suef w Egipcie, Uniwersytetu World Islamic Sciences and Education w Ammanie, Uniwersytetu w Ankarze, Międzynarodowego Uniwersytetu Islamskiego w Islamabadzie, Uniwersytetu w Centralnym Pendźabie, Uniwersytetu Minhaj w Lahore, Uniwersytetu Old Dominion w Virgini, Uniwersytetu Centralnej Oklahomy czy Uniwersytetu w Manchesterze. Owocem obu konferencji były dwie recenzowane publikacje w języku angielskim pod redakcją moją oraz dr hab. Rafała Ożarowskiego, prof. Wyższej Szkoły Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowego w Gdyni – „Arab and Muslim World in International Relations” (2016) oraz „Political Dilemmas of the Arab and Muslim World” (2017).
9. Członka Komitetu Organizacyjnego IV Bosforskiej konferencji międzynarodowej na temat cyberbezpieczeństwa, cyberpolityki oraz nauk społecznych (4th Bosphorus International Conference on Cybersecurity, Cyberpolitics and Social Sciences), która odbyła się w Istambule w dniach 10- 13 grudnia 2020 r.
10. Recenzenta w czasopiśmie indeksowanym w bazie *Web of Science* „European Journal of Transformation Studies” (od 2018 r.) oraz takich czasopism naukowych jak: „Stosunki Międzynarodowe - International Relations”, „Polish Political Science Yearbook”, „The Polish Quarterly of International Affairs”, „Gentes et Nationes”, „Colloquium”, „Studia Gdańskie. Wizje i rzeczywistość”.
11. Członka w krajowych i międzynarodowych towarzystwach naukowych: *European International Studies Association* (EISA), Polskim Towarzystwie Studiów Międzynarodowych (od 2012 r., w latach 2016-2020 byłem sekretarzem oddziału PTSM w Gdańsku oraz delegatem na Krajowy Zjazd

- Delegatów PTSM), Polskim Towarzystwie Nauk Politycznych (od 2020), Europejskim Instytucie Bezpieczeństwa (od 2013), Polskim Towarzystwie Bezpieczeństwa Narodowego (od 2015).
12. Moderadora spotkań naukowych i popularno-naukowych m.in. spotkania autorskiego dotyczącego książki ks. dr Adama Wąsa *Da'awa w Europie. Dynamika procesów islamizacyjnych w kontekście europejskim* (5 kwietnia 2013 r.) zorganizowanego przez Pomorskie Towarzystwo Filozoficzno-Teologiczne czy spotkania autorskiego dotyczącego książki Dariusza Rosiaka *Ziarno i krew. Podróż śladami bliskowschodnich chrześcijan* (18 marca 2016 r.) zorganizowane przez Muzeum Emigracji Polskiej.
 13. Autora ekspertyzy sądowej (wspólnie z dr Karoliną Wojtasik z Uniwersytetu Śląskiego) o którą wystąpiła Komenda Miejska Policji w Sopocie (2019). Postępowanie dotyczyło publicznego propagowania totalitarnego ustroju państwa poprzez odegranie podczas 35 gali Konfrontacji Sztuk Walki (KSW) zorganizowanej w dniu 27 maja 2016 roku w hali Ergo Arena w Sopocie pieśni uznawanej za hymn Państwa Islamskiego.
 14. Promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Kornela Bielawskiego (rozprawa zatytułowana *Przemoc w działaniach politycznych w Indonezji*), który 21 września 2020 r. uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego. Rozprawa doktorska została wyróżniona przez Instytut Politologii Uniwersytetu Gdańskiego.
 15. Członka Rady Programowej dla kierunku bezpieczeństwo narodowe w Instytucie Politologii Uniwersytetu Gdańskiego (od 2020 r.). Rada odpowiada m.in. za opracowanie programu studiów na kierunku bezpieczeństwo, prowadzenie dyskusji ze studentami oraz opracowanie wybranych elementów opisu programu np. sylabusów.

5.3. Osiągnięcia popularyzujące naukę lub sztukę

W ramach popularyzacji nauki przeprowadziłem wykłady na temat roli islamu w życiu politycznym i społecznym państw arabskich na Bliskim Wschodzie oraz z zakresu problematyki terroryzmu międzynarodowego w II Liceum Ogólnokształcącym Bolesława Chrobrego w Sopocie (5 kwietnia 2018 r., 5 czerwca 2018 r., 5 grudnia 2018 r., 21 marca 2019

r.), Liceum Sztuk Plastycznych w Gdańsku (18 września 2019 r., 12 listopada 2020 r.), Klubie Mieszkańca w Gdańsku (25 maja 2018 r.) oraz cykl wykładów dla słuchaczy Uniwersytetu III Wieku zorganizowanego przez Gdańską Akademię Seniora (filia Gdańsk Osowa) oraz Fundacja Wiem i Umiem (19 października 2019 r.). 13 grudnia 2016 r. na zaproszenie studenckiego koła Kultura na Prawo (Wydział Prawa Uniwersytetu Gdańskiego) wziąłem udział w debacie na temat praw kobiet w islamie na bazie filmu *Mustang*.

Wyniki swoich badań sukcesywnie udostępniam za pośrednictwem internetowego portalu akademickiego Academia.edu, researchgate.net oraz autorskiej strony internetowej wojciechgrabowski.pl. Profil na portalu Academia.edu śledzi 240 osób z Polski i zagranicy, a odwiedziło go już ponad 8500 osób.

Warto też dodać, że moja publikacja *Fundamentalizm muzułmański na Bliskim Wschodzie* jest zamieszczana w sylabusach do przedmiotów, wykładanych na kierunkach politologia i stosunki międzynarodowe prowadzonych m.in. na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu i Uniwersytecie Łódzkim.

Działalność popularyzacji nauki realizuję także poprzez współpracę z licznymi mediami polskimi (Polskie Radio, Radio Gdańsk, TVN24, Gazeta Wyborcza, portal Onet.pl oraz Gosc.pl) i zagranicznymi (portal *InsideArabia*, *Mahr News Agency*), komentując bieżące wydarzenia polityczne na Bliskim Wschodzie oraz związane z zagrożeniem terroryzmem międzynarodowym, dzięki czemu wyniki moich badań mogą dotrzeć do bardzo szerokiego grona odbiorców.

6. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

6.1. Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i osiągnięcia w tym zakresie

Na pozostałe osiągnięcia naukowe, nie uwzględnione w punkcie 4, składa się 9 publikacji naukowych opublikowanych w latach 2012-2020:

- 1 monografia;
- 5 artykułów w czasopiśmie naukowych, w tym 1 w języku angielskim;
- 2 rozdziały w recenzowanych pracach zbiorowych;
- 1 ekspertyza.

Poza tematyką wskazaną jako główne osiągnięcie badawcze po 2012 r., moja praca naukowa dotyczyła przede wszystkim następujących obszarów badawczych:

- Terroryzmu międzynarodowego, szczególnie w odniesieniu do regionu Bliskiego Wschodu;
- Fundamentalizmu muzułmańskiego na Bliskim Wschodzie;
- Społeczeństwa obywatelskiego na Bliskim Wschodzie;
- Państw upadłych na Bliskim Wschodzie;

W ramach badań nad terroryzmem międzynarodowym, powiązanych pośrednio z tematyką mojego głównego osiągnięcia naukowego, opublikowałem następujące prace:

- W. Grabowski, *Targeting terrorist leaders: limits and opportunities*, „The Polish Quarterly of International Affairs” 2013, Nr 1 (22), ss. 28-33.
- W. Grabowski, *Terroryzm przez pryzmat koncepcji poziomów analizy*, w: *Poziomy analizy stosunków międzynarodowych*, E. Halizak, M. Pietraś (red.), Wydawnictwo Rambler, Warszawa 2013, ss. 359-372.
- W. Grabowski, *Irak jako państwo upadłe na Bliskim Wschodzie*, „Gdańskie Studia Międzynarodowe” 2013, Tom XI, Nr 1-2 ss. 71-80.
- W. Grabowski, *„Wojna z terroryzmem” wojną o pokój*, w: *Z problematyki pokoju w stosunkach międzynarodowych*, W. Lizak, A. Solarz (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2014, ss. 66-78.
- W. Grabowski, *Państwo Islamskie – aktor państwowy czy niepaństwowy?*, „Rocznik Nauk Społecznych” 2016, Nr 2 (8), ss. 69-86, DOI 10.18290/rns.2016.8(44).1-5.

Część moich publikacji, w tym także monografia na bazie rozprawy doktorskiej, jest poświęcona zagadnieniom fundamentalizmu muzułmańskiego na Bliskim Wschodzie. Wśród nich można wskazać takie publikacje jak:

- W. Grabowski, *Fundamentalizm muzułmański na Bliskim Wschodzie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2013.
- W. Grabowski, *Salafizm jordański jako przykład heterogeniczności fundamentalizmu muzułmańskiego*, „Polityka Bezpieczeństwa” 2013, Nr 1, s. 35-46.

W moim dorobku znalazły się także publikacje dotyczące państw upadłych na przykładzie Iraku oraz społeczeństwa obywatelskiego na przykładzie Egiptu:

- W. Grabowski, *Spoleczeństwo obywatelskie w Egipcie in statu nascendi. Casus organizacji pozarządowych*, „Olsztyńskie Studia Afrykanistyczne” 2012, Nr 3, s. 75-90.
- W. Grabowski, *Irak jako państwo upadłe na Bliskim Wschodzie*, „Gdańskie Studia Międzynarodowe” 2013, Tom 11, Nr 1-2, s. 71-80.

Publikacje, zarówno w ramach głównego przedsięwzięcia, jak i pozostałych osiągnięć naukowych, zostały opublikowane w języku polskim (20) i angielskim (16) w krajowych i zagranicznych czasopismach naukowych oraz prestiżowych wydawnictwach naukowych (Peter Lang, SAGE, Cambridge Scholars). Publikacje w czasopismach zagranicznych ukazały się w „International Studies” oraz „European Journal of Transformation Studies”. Artykuły w polskich czasopismach zostały opublikowane w: „Przeglądzie Strategicznym”, „Politeji”, „Stosunkach Międzynarodowych-International Relations”, „Atheneum”. Studia Politologiczne, „Roczniku Nauk Społecznych”, „Krakowskich Studiach Międzynarodowych”, „Gdańskich Studiach Międzynarodowych”, „Olsztyńskich Studiach Afrykanistycznych”, „Polityce Bezpieczeństwa”.

Artykuły, opublikowane w czasopismach naukowych, są indeksowane w takich bazach referencyjnych jak: Web of Science, Scopus, CEJSH, CEEOL, EBSCO, ERIH Plus, Index Copernicus Journals Master List, JSTOR, Google Scholar, WorldCat.

Według indeksu cytowań Google Scholar prace mojego autorstwa są cytowane łącznie 34 razy z czego największą liczbę cytowań posiada monografia *Fundamentalizm muzułmański na Bliskim Wschodzie* (15) oraz publikacja redakcyjna *Ewolucja terroryzmu na przełomie XX i XXI wieku* (11). Poza tym cytowane są także artykuły: *Modus operandi of Qatar resistance policy against "Anti-terror Quartet": why sanctions have failed?* (1), *Sectarianism as a factor shaping Persian Gulf Security* (1), *The Muslim Brotherhood and the crisis in the GCC: Roots, issues and implications* (2), *Państwo Islamskie – aktor państwowy czy niepaństwowy* (1), *Relacje arabsko-irańskie w subregionie Zatoki Perskiej* (1), *Targeting terrorist leaders: limits and opportunities* (1), *Hizb ut-Tahrir between violence and politics* (1).

Artykuły mojego autorstwa są także cytowane w polsko i anglojęzycznej Wikipedii (hasło: *Islamizm*, cyt. W. Grabowski, *Hizb ut-Tahrir – between violence and politics* w: *Ewolucja*

terroryzmu na przełomie XX i XXI wieku, M. Malinowski, R. Ożarowski, W. Grabowski (red.), Gdańsk 2009, s. 369-377; hasło: *Shia Islam in Saudi Arabia*, cyt. W. Grabowski, *Sectarianism as a factor shaping Persian Gulf security*, „International Studies”, Vol. 52, No. 1-4, ss. 1-11.).

.....Wojciech Grabowski.....
(podpis wnioskodawcy)